



ӘОЖ 82-9

ҒТАХР 17.81.21

DOI 10.37238/2960-1371.2960-138X.2025.100(4).162

Аубакирова Ж.Ж.

**Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Астана, Қазақстан**

E-mail: aubakirovazhansaya1987@gmail.com

БҮРКІТ ЫСҚАҚОВТЫҢ ӘДЕБИ МҰРАСЫН МЕКТЕП БАҒДАРЛАМАСЫНДА ҚАМТЫЛУЫ

Аңдатпа. Аталмыш мақалада қазақ ақыны Бүркіт Ысқақовтың шығармашылығын жалпы орта білім беру бағдарламасына енгізудің ғылыми-әдістемелік негіздері қарастырылады. Ақынның поэзиясындағы табиғат лирикасы, патриоттық сарындағы және адамгершілік тақырыптардағы өлеңдер мазмұнына талдау жасалады. Зерттеу барысында мазмұндық талдау, пәнаралық интеграция және педагогикалық эксперимент әдістері қолданылды. Ұсынылған әдістемелік модель оқушылардың ұлттық құндылықтарды, эстетикалық талғамды және тілдік қабілеттерді дамытуға бағытталған.

Кілт сөздер: Бүркіт Ысқақов, мектеп бағдарламасы, қазақ поэзиясы, әдебиеттану, әдістеме, ұлттық құндылықтар.

Кіріспе

Ұлттық әдебиетке өлшеусіз еңбек сіңіріп, ұлт руханиятына аянбай еңбек еткен белгілі ғалым, айтулы ақын Бүркіт Ысқақовтың әдеби бай мұрасы әлі де толық зерттеуді қажет етеді. Балалар әдебиетін жандандырып, тыңнан түрен салған ақынның өмірі мен шығармашылығы өскелең ұрпаққа өлшеусіз өнеге. Мектеп бағдарламасына ақынның ғажап өлеңдерін кіргізу, өсіп келе жатқан өскелең ұрпақтың санасына сәуле түсіріп, рухани өсуіне ерекше ықпал етеді.

Ақын, жазушы Бүркіт Ысқақовтың прозалық туындылары оқушылардың таным көкжиегін кеңейтіп, ұлттық рухты бойына дарытып, туған жер мен туған елге деген сүйіспеншілікті арттырады. Оның кейіпкерлері тағдырдың тезінен өтіп, көзін қына, көңілін торта басса да, жігері жасымай, рухы сөнбей, қиындыққа төтеп беретін, шыныққан құрыш іспетті өр тұлғалар. Ақынның туындылары қазақ халқының тыныс-тіршілігінен хабар беріп, өскелең ұрпақтың рухани мелжемді болып қалыптасуына әсер етеді.

Әдебиетке шолу

Ақын, жазушы Бүркіт Ысқақовтың шығармашылығымен етене таныс аға буын өкілдері салиқалы пікір білдіріп, ақын туралы тамаша ойлар айтқан. Сафуан Шаймерденов «Ғасыр асуы алдында...» деген мақаласында Бүркіт Ысқақов туралы мынандай пікір айтқан: «Албасты да қас-қабаққа қарап басады. Қарын ашқан кезде



күштісі әлсізін, әкесі баласын жеп қоятын ақула секілді бір-бірімізге шоқпар сілтей берсек, келешегіміз күмәнді. Тірі жанның бетіне тіке қарамаған ғалым – жазушы Бүкеңе, Бүркіт Ысқақовқа кезінде жала жауып, айдатып жіберген жазушысымақтар бүгін арамызда мұртынан күліп жүр. Мұны әсте естен шығаруға болмайды» [1].

Бүркіт Ысқақов – қазақ әдебиетіне сүбелі еңбек сіңіріп, өшпес із қалдырған қайраткер тұлға. Ол соғыс ардагері. Қай кезде де, небір қысталаң шақтарда өз ойын ашық айтып, әділдік үшін тайсалмай күрескен қайсар қайраткер болды. Кеңестік жүйенің мехнатына қарамастан, әдебиет пен руханият жолында барынша адалдық танытып, поэзия әлемінде ұлттық рухты, азаттық идеясын ерекше жырлады. Қапаста отырған шақтарда да шығармашылықтан қол үзбеді. Керісінше, шынайы өмірдің шындығын еш боямасыз бейнелеген өлеңдер жазды. Сөйте келе, қазақ әдебиетінде ерекше бағыт қалыптастырды. Шынтуайтында, Б. Ысқақов ғылыми еңбектерімен де қазақ жұртына танылды. Себебі, өзі қылышынан қан тамған кеңестік дәуірде филология ғылымдарының кандидаты дәрежесін үлкен абыроймен қорғап, әдебиеттану саласына мәні зор, мазмұны айрықша ғылыми еңбектер алып келді. Балалар әдебиетінде де өзіндік ерекше қолтаңбасын қалдырды. Қазіргі таңда қазақ ғалымдары Бүркіт Ысқақовтың мол мұрасын зерттеп, есімін ұлықтауда аянбай еңбек етуде. 2024 жылы туғанына 100 жыл толуына орай өткен ғылыми конференцияларда ол ХХ ғасырдағы ұлт-азаттық идеясының жаршысы, әділдік пен шындық жолындағы күрескер ақын ретінде бағаланды. Бүгінде ақтангер ақынның есімін көшелер мен мекемелерге беру жөнінде бірқатар маңызды ұсыныстар айтылып жүр [2]. Қазақ әдебиетінің алтын қорына енген қаламгерлердің шығармаларын мектеп бағдарламасына енгізу — жас ұрпақтың рухани дамуының басты кепілі болып саналады. Солардың ішінде Бүркіт Ысқақовтың поэзиясы — ұлттық болмыс, ұлттық рух, жанкештілік пен ұлтжандылық, табиғат әсемдігі, туған жерге деген сүйіспеншілік пен адамгершілік құндылықтарды асқан шеберлікпен көркем етіп суреттеген туындыларымен ерекшеленеді. Оның шығармашылығын мектеп бағдарламасына енгізу — жас буын өкілдеріне тілдік, эстетикалық және патриоттық тәрбие берудің тиімді жолы, төте жолы десек те болады [3].

Мақаланың басты мақсаты Бүркіт Ысқақовтың ғажап шығармалары арқылы оқушылардың көркем әдебиетке деген қызығушылығын арттыру, әдебиетке деген сүйіспеншілікті ояту болып саналады. Сонымен қатар, ұлттық құндылықтарды дәріптеп, рухани-адамгершілік тәрбие беру, қазақ тілінің оралымды да ырғақты, шұрайлы бай тілін өресі өргек, санасы сергек жастарға сіңіру болым табылады.

Мақаланың маңызды мақсатымен қатар, мынадай айшықты міндеттері бар:

1. Ақын шығармашылығындағы негізгі тақырыптарды жүйелеу. Яғни, ақын Бүркіт Ысқақовтың поэзиясындағы ғибратқа толы өнегелі өлеңдердің ішкі мазмұнын тереңінен талдап, сараптау.

2. Оқушылардың жас ерекшеліктеріне қарай шығармаларды іріктеу. Мәселен, төменгі сынып оқушыларына Отан, ана, туған жер туралы терең өлеңдерді оқыту керек болса, жоғары сынып оқушыларын экология, география, тіпті физика пәндеріне байланысты мәлімет беретін туындылармен таныстыру.



3. Поэзиялық туындыларды талдауға арналған әдістемелік тапсырмалар әзірлеу. Поэзия оқушылардың ойлау қабілетін дамытып, сөздік қорын байытып, жан-дүниесіне тамаша әсер береді. Өз ойын еркін жеткізе алатын дәрежеге жетіп, ой дүниесі, қиял әлемі жоғары деңгейге көтеріледі.

4. Пәнаралық байланыс орнату (әдебиет, тарих, экология, музыка). Әсіресе, Бүркіт Ысқақовтың шығармашылығы әдебиет, тарих, экология, музыка іспетті әртүрлі салаларда оқушының дамуына ерекше ықпал етеді. Ақын қиялының шексіздігі соншалық, ақын білімінің тереңдігі соншалық, ақынның шығармашылығымен сусындап өскен оқушы бір емес, бірнеше саланы меңгеріп, таным көкжиегі кеңейеді.

5. Мультимедиалық және сахналық форматтар арқылы шығармаларды меңгерту. Ақынның туындыларын сахналық форматтар арқылы меңгеру оқушылардың өнерге деген сүйіспеншілігін оятып, әдебиетке деген құрметін арттырады.

Негізгі мазмұндық бағыттар.

1. Табиғат лирикасы. «Жазғы түн», «Туған жер», «Желмен сырласу» секілді өлеңдер табиғат көрінісін шебер суреттейді.

Экология, география сабақтарымен байланыстыра оқытуға болады.

2. Патриоттық және тарихи сарын. Туған жерге сүйіспеншілік, ел тарихын қастерлеу тақырыптары. Тарих пәнімен интеграция жасауға қолайлы.

3. Адамгершілік және философиялық ой. Мейірімділік, ізгілік, адалдық, өмір мәні туралы толғаныстар. Сынып сағаттарында, тәрбие сағаттарында қолдануға ыңғайлы.

Сынып бойынша енгізу ұсынысы. 4-сынып– Табиғат лирикасынан ойы ұшқыр, бейнелі өлеңдер (мәнерлеп оқу, сурет салу, өлеңді жатқа айту). Ақынның жырын мәнерлеп оқу оқушының сөйлеу дикциясын қалыптастырып, ой дүниесін дамытады. Өлеңді жатқа оқу, оқушының есте сақтау қабілетін жақсартады.

6–8 сыныптар – Патриоттық, туған жер туралы жырлар (шығарма жазу, поэтикалық талдау). Ақын Бүркіт Ысқақовтың туындыларын талдап, шығарма жазу оқушылардың ой ұшқырлығын шыңдап, парасат-пайымын кеңейтеді.

10–11 сыныптар– Философиялық, күрделі образды өлеңдер (әдеби талдау, салыстырмалы зерттеу). Ақынның пәлсапалық сарындағы терең жырлары терең зерттеуді қажет етеді. Оны 10-11 сынып оқушылары орындап, ақын шығармашылығы арқылы тұщымды ой айтып, тұжырымды пікір білдіре алады.

Оқыту әдістері. Мәнерлеп оқу және жатқа айту – тілдік дағдыларды дамыту. Шығармашылық тапсырмалар – өлеңге иллюстрация салу, сахналық қойылым. Дискуссия және пікірталас – шығарманың идеялық мәнін талқылау. Интерактивті әдістер – аудио-бейне материалдарды пайдалану.

Нәтижесінде оқушылар қазақ поэзиясының бай тілдік қазынасын тереңінен меңгереді. Сонымен қатар, ұлттық мәдениетке, тағылымды тарихқа құрмет артып, эстетикалық талғамы мен шығармашылық қабілеті өрістейді. Бүркіт Ысқақов шығармашылығын мектеп бағдарламасына енгізу – қазақ әдебиетінің



жаңа буын оқырмандарына тың серпін беретін, ұлттық рух пен тілді ұрпақ санасына сіңіретін бірден бір тиімді әдіс.

Әдіснама

1. Теориялық негіздер. Әдебиеттану теориясы (Қ. Жұмалиев, З. Ахметов, С. Қирабаев еңбектері негізінде) – ақын шығармашылығындағы тақырыптық, көркемдік және жанрлық ерекшеліктерді анықтау. Педагогикалық психология – оқушылардың жас ерекшеліктерін, қабылдау деңгейін ескеру (Л.С. Выготскийдің «Жақын даму аймағы» тұжырымы). Құндылыққа негізделген оқыту – ұлттық және адамзаттық құндылықтарды сіңіру (UNESCO-ның «Values Education» концепциясы).

Зерттеу әдістері

1. Мазмұндық талдау – Бүркіт Ысқақовтың өлеңдеріндегі негізгі тақырыптарды, образдар жүйесін, тілдік ерекшеліктерін айқындау.

2. Компаративтік талдау – ақын шығармаларын мектеп бағдарламасындағы өзге авторлардың туындыларымен салыстыру.

3. Пәнаралық байланыс – әдебиет, тарих, география, экология, музыка пәндерімен интеграциялау әдісі.

4. Сауалнама және сұхбат – мұғалімдер мен оқушылардың пікірін білу, қабылдау деңгейін анықтау.

5. Педагогикалық эксперимент – ақын шығармаларын сабақта сынақ ретінде өткізіп, оқушылардың оқу мотивациясына және тілдік дағдысына әсерін бағалау.

3. Оқыту формалары: Дәстүрлі сабақ – мәнерлеп оқу, талдау, сұрақ-жауап.

Интерактивті сабақ – топтық жұмыс, рөлдік ойындар, дебат.

Шығармашылық жұмыс – өлеңге иллюстрация салу, сахналық қойылым, өлең жазу.

Цифрлық формат – мультимедиялық презентациялар, аудиожазбалар, бейнефильмдер.

4. Бағалау өлшемдері. Танымдық нәтиже – өлең мазмұнын түсіну, негізгі идеяны анықтау. Эмоциялық қабылдау – поэзияны сезіне білу, кейіпкердің көңіл күйін түсіну. Шығармашылық қабілет – өз ойын көркем тілмен жеткізу. Тілдік дағды – сөздік қордың, көркем сөз қолданысының артуы.

5. Күтілетін ғылыми-практикалық нәтиже. Мектеп бағдарламасында Бүркіт Ысқақов шығармашылығы жүйелі түрде оқытылады. Оқушылардың ұлттық мәдениетке, әдебиетке қызығушылығы артады. Мұғалімдер үшін әдістемелік құрал және сабақ жоспары дайындалады.

Мектепте әдебиетті оқытудың әдістемелік негіздерін анықтау.

Қазіргі әдістеме әдеби шығарманы зерттеудің технологияларын, әдістері мен тәсілдерін, кезеңдерін, әдеби шығарманы талдау жолдарын жеткілікті түрде егжей-тегжейлі әзірледі, әдебиеттің өнердің басқа салаларымен пәнаралық байланысын орнатуда айтарлықтай табыстар бар. Бұл белгілі бір деңгейде мәтіннің көркемдік табиғатын сезінетін ойлы оқырманды тәрбиелеуге өз нәтижесін береді. Бірақ метадеңгейде (әдістемеде) жалпы заңдылықтардың болмауы әдеби білім берудің мақсаты мен міндеттерін нақты тұжырымдауға мүмкіндік бермейді, «әдеби білімді адам» дегеніміз не екенін бағалауға мүмкіндік бермейді, мұғалім мен



оқушыға «Мен неге мектепте әдебиетті оқытамын?» деген сұраққа жауапты тұжырымдауға мүмкіндік бермейді. Мектептегі әдеби білім беру әдістемесін тұжырымдау жалпы әдебиет курсының мақсаттарын кейіннен анықтауға қажетті кадам болып табылады.

2. Оқушының мәдениет әлеміне енуі – әдеби білім берудің бірінші кезектегі міндеті. Әдебиет пәнінің қазіргі заманғы эксклюзивтілігі оның студентті мәдениет әлеміне мәндер әлемі және құндылықтар әлемі ретінде енгізу функциясын жүзеге асыратын бірден-бір пән екендігінде (музыка және сурет пәні «екінші» қатар деп аталатын пәндер болып табылады, МХК курсы әлі берік әдістемелік базаға және тұрақты пән мәртебесіне ие болған жоқ). Әдебиетті мәтінге бағытталған оқу бүкіл мәдениеттің кілті бола алады: «Мәдениетті түсіну дегеніміз – оның «мәтіндерін оқи білу», онымен қарым-қатынасқа түсу үшін оның грамматикалық және семантикалық кодын меңгеру» (Ю. М. Лотман). Ал мектептегі білім берудегі семиотикалық көзқарас (ең алдымен гуманитарлық пәндер кешенінде) қазіргі мектепке тән мәдени ақпараттың бытыраңқылығын еңсеруге, оқушыны жүйелеу, демек, білімді әмбебаптандыру құралымен қаруландыруға мүмкіндік береді.

3. Фактіден таным әдісіне. Тәрбиелік шындық соншалық, қазіргі мектеп оқушысынан талап етілетін тарихи-әдеби білімнің көлемі соңғы жылдары орасан зор кеңейді. Қазақ әдебиетінің идеологиялық себептермен «болмаған» тұлғаларының қайта оралуы, шетелдік авторлардың шығармашылығының елеулі қабаттарының енгізілуі, жазушы шығармаларының санының мектептегі бұрыннан бар монографиялық тақырып көлемінде де кеңеюі, мұның бәрі есте сақтау қабілетінің немесе материалды игерудің ұқсас формаларының орташа оқушының нақты мүмкіндіктерінен асып түсуіне әкелді. Демек, кеңестік мектептен мұраға қалған үстем идеология мен фактіні (ол күні бүгінге дейін бар) үстемдік етуші әдіспен алмастыру керек. Мәдени шындықтың объектісі жаттанды емес, зерттелуі керек, яғни әдеби білім беру парадигмасын өзгерту мақсаты «есте сақтаудан түсіну мен түсіндіруге» арналған нұсқауларды өзгерту болуы керек. Ол үшін оқу барысында оқушы тиісті құралдарды (әдеби білім беру жағдайында, мысалы, мәтінді талдаудың әртүрлі технологияларын) меңгеруі керек.

4. Оқушы – оқу үрдісінің орталық буыны. Бұл арқылы В.Г. Маранцман өндеген әдебиет бағдарламасында тұжырымдалған қағидаларды айтамыз. Әдебиет бағдарламасының құрылымы мен пәндік мазмұны:

- әдеби материалдың оқушының жас ерекшеліктеріне, пәнге деген көзқарасын анықтайтын жас ерекшеліктеріне сәйкестігі;

- әр кезеңдегі іс-әрекеттің жетекші кезеңін негізге ала отырып, бағдарлама мазмұны мен әдебиет бойынша жұмыс сипатын оқушының дамуына бағыттау;

- бағдарламада тұтас дүниетанымның, дүниеге жүйелі көзқарастың қалыптасуына ықпал ететін өнердің тарихи дамуының негізгі дәуірлерін көрсету;

- бағдарламаның уақыттың әлеуметтік сұранысына, ұрпақтың әлеуметтік психологиясына бағытталуы.

Нәтижелер мен талқылаулар

Зерттеу нәтижелері Бүркіт Ысқақовтың шығармашылық мұрасын жалпы білім беретін мектеп бағдарламасына енгізу бірқатар мәдени, әдеби және тәрбиелік



тұрғыдан тиімді болатынын көрсетті. Ақынның поэзиясы қазақ әдебиетінің ұлттық бояуы қанық, табиғат пен адам болмысының нәзік қырларын бейнелейтін туындылармен ерекшеленеді.

Сауалнама және мұғалімдермен жүргізілген сұхбаттар нәтижесінде респонденттердің 82%-ы Ысқақов шығармаларының оқушылардың әдеби талғамын, тілдік қорын және ұлттық дүниетанымын кеңейтуге ықпал ететінін атап өтті. Сонымен қатар, әдебиет пәні мұғалімдерінің басым бөлігі ақынның өлеңдері мектеп бағдарламасындағы қазіргі тақырыптармен сабақтасып, оқушыларға көркем мәтін арқылы патриоттық, экологиялық және эстетикалық тәрбие беруге мүмкіндік жасайтынын көрсетті. Мәселен, ақынның мына бір өлең шумақтарынан Отанға деген ыстық ықылас есіп тұрған тәрізді:

Жүрсем де кең дүниенің қай жағында,
Мейлі Фин, мейлі Корей аймағында.
Шығармай түндетүстен, күндіз естен,
Туған ел, тек бір сенсің ойларымда!

Ішінде әскери сап, қалың қолда Аттаныс, алыссапар, ауыржолда, Жүрсем де килы-килы жорықтарда, Туған ел, ту деп білдім сені онда.

Ақынның жердің қай ұшпағында жүрсе де, Отанына деген махаббат шексіз екендігі менмұндалап тұр. Немесе:

Айдалған алыс сапарға
Ілияс, Сәкен, Бейімбет
Қосылып қайта қатарға,
Естідім елге келді деп.
Оралыпты үйіне
Қаныш, Мұхтар, Жұбанов,
Халқы қарсы ап, сүйіне,
Той жасапты қуанып.
Әлемдегі бар күй-ән
Кеудеме жыр боп құйылып,
Жүрегім, жаным - партияМІ,
Жүруші ем саған сыйынып.
Жеңді ғой ақыр адалдық,
Шешті ғой әділ съезің.
Атымен айтам адамдық:

Жолыңа құрбан сый - өзім! - дейді ақын еш шімірікпестен. Туған жерге деген сағыныш, туған елге деген сағыныш ақынның жүрегін тілкемдеп бітті [4]. Бірақ ақын мойымады. Ертеңге деген сенім, болашаққа деген үміт ақынды меселін қайтармай, рухты да айбынды намыспен алға жылжуға даңғыл жол салды. Талдау барысында Ысқақов поэзиясының лексикалық және көркемдік ерекшеліктері, оның ішінде метафоралық образдар, ұлттық фольклорлық сарындар мен табиғат суреттерінің байлығы айқындалды. Бұл элементтер оқушылардың мәтінді талдау, мәнерлеп оқу және шығармашылық жазу дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Сонымен қатар, Бүркіт Ысқақовтың шығармаларын мектеп бағдарламасына енгізу барысында әдебиет тарихы, аймақтық әдебиет және заманауи поэзия сабақтарында



пәнаралық байланыс орнату мүмкіндігі туындайды. Бұл тәсіл оқушылардың сыни ойлау қабілетін дамытып, әдебиетке деген қызығушылығын арттырады. Жалпы, зерттеу нәтижелері ақын мұрасын оқу бағдарламасына кезең-кезеңімен енгізу, арнайы әдістемелік құралдар әзірлеу және мұғалімдерге арналған біліктілікті арттыру курстарын ұйымдастыру қажет екенін дәлелдеді [5,6].

Мұғалімдер пікірі:

Зерттеу барысында әдебиет пәні мұғалімдерінің көпшілігі (78%) Бүркіт Ысқақов шығармаларын оқу бағдарламасына енгізуді қолдады. Олардың айтуынша, ақын поэзиясы оқушылардың сөздік қорын байытып қана қоймай, көркем мәтінмен жұмыс жасау дағдыларын жетілдіреді. Мұғалімдер Ысқақовтың табиғат тақырыбына арналған өлеңдерін экологиялық тәрбие беру мақсатында, ал тарихи және ұлттық болмысты бейнелейтін шығармаларын патриоттық тәрбиеде пайдалануға болатынын атап өтті. Сондай-ақ, ұстаздар оның шығармаларының тілінің қарапайым әрі поэтикалық мәнерде жазылғанын, бұл оқушыларға қабылдауды жеңілдететінін ерекше бағалады.

Оқушылар пікірі.

Сауалнама нәтижелері бойынша, оқушылардың 69%-ы Ысқақов өлеңдерін қызығушылықпен қабылдағанын айтты. Оқушылар ақынның шығармаларында табиғат суреттерінің айқын, бейнелі берілуін және сезім мен көңіл-күйді жеткізудегі шеберлігін жоғары бағалады. Кейбір респонденттер оның өлеңдерінен туған жерге, ұлттық мәдениетке деген сүйіспеншіліктің анық сезілетінін атап өтті. Сонымен қатар, оқушылар ақын туындыларын мәнерлеп оқу, әдеби талдау және шығармашылық жұмыстарда қолдануға ынталы екенін білдірді.

Қорытынды

Зерттеу нәтижелері Бүркіт Ысқақовтың шығармашылығын мектеп бағдарламасына енгізу оқушылардың әдеби талғамын қалыптастыруға, ұлттық мәдени құндылықтарды сіңіруге және көркемдік-эстетикалық тәрбиесін жетілдіруге айтарлықтай үлес қосатынын көрсетті. Ақын поэзиясы табиғат пен адам болмысының үйлесімін бейнелеуде, туған жерге сүйіспеншілікті оятуда және өмірдің мәні туралы философиялық ой тудыруда ерекше орын алады. Мұғалімдер мен оқушылардың пікірлері Ысқақов шығармаларының тілінің көркем әрі жеңіл қабылданатынын, ал тақырыптарының өзектілігі қазіргі білім беру процесінің мақсаттарымен сәйкес келетінін дәлелдейді. Сондықтан, оның туындыларын мектеп бағдарламасына енгізу – ұлттық әдебиетті насихаттаудың, жас ұрпақтың рухани дамуын қамтамасыз етудің тиімді жолы болып табылады. Болашақта ақын мұрасын жүйелі оқыту үшін арнайы әдістемелік нұсқаулықтар, электрондық оқу құралдары және интерактивті тапсырмалар жинағын әзірлеу ұсынылады.

ӘДЕБИЕТ

- [1] Ысқақов, Б. Таңдамалы өлеңдер. – Алматы: Жазушы, 2010. – 256 б.
- [2] Қирабаев, С. Қазақ әдебиеті: оқулық. – Алматы: Мектеп, 2015. – 320 б.
- [3] Жұмаділов, Қ. Ұлттық рух және әдебиет. – Астана: Фолиант, 2018. – 288 б.
- [4] Әуезов, М. Әдебиет тарихы. – Алматы: Ана тілі, 1991. – 240 б.



- [5] Сыздық, Р. Сөз құдіреті – Алматы: Санат, 2004. – 208 б.
[6] Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі. Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. – Астана, 2023.
[7] Қалиұлы, А. Мектептегі әдебиет сабағы: әдістемелік нұсқаулар – Алматы: Мектеп, 2019. – 192 б.

REFERENCES

- [1] Ysakaqov, B. Tañdamaly өлеңдер [Selected Poems]. – Almaty: Zhazushy, 2010. – 256 b. [in Kazakh]
[2] Qirabaev, S. Қазақ әдебиеті [Kazakh literature]: оқулық. – Almaty: Mektep, 2015. – 320 b. [in Kazakh]
[3] Zhymadilov, K. Ұлттық рух және әдебиет [National spirit and literature]. – Astana: Foliant, 2018. – 288 b. [in Kazakh]
[4] Əuezov, M. Әдебиет тарихы [History of literature]. – Almaty: Ana tili, 1991. – 240 b. [in Kazakh]
[5] Syzdyk, R. Sөz құdireti [The power of the word] – Almaty: Sanat, 2004. – 208 b. [in Kazakh]
[6] Қазақстан Respublikasy Оқу-ағарту ministrliги. Zhalpy orta bilim berudiñ memlekettik zhalpyға mindetti standarty [Ministry of Education and science of the Republic of Kazakhstan. State mandatory standard of general secondary education]. – Astana, 2023. [in Kazakh]
[7] Qaliұly, A. Mekteptegi әdebiет sabaғы Literature lesson at school []: әdistemelik nұsқаular – Almaty: Mektep, 2019. – 192 b. [in Kazakh]

Aubakirova Zhansaya **COVERAGE OF THE LITERARY HERITAGE OF BÜRKIT ISKAKOV** **IN THE SCHOOL CURRICULUM**

Annotation. This article explores the scientific and methodological foundations for integrating the works of Kazakh poet Bürkit Iskakov into the general secondary school curriculum. The study analyzes the poet's nature lyrics, patriotic themes, and moral-philosophical poetry. Content analysis, interdisciplinary integration, and pedagogical experiment methods were applied. The proposed methodological model aims to foster students' appreciation of national values, aesthetic taste, and linguistic competence.

Keywords: Bürkit Iskakov, school curriculum, Kazakh poetry, literary studies, methodology, national values.

Аубакирова Ж.Ж. **СОДЕРЖАНИЕ ЛИТЕРАТУРНОГО НАСЛЕДИЯ БУРКИТА** **ЫСКАКОВА В ШКОЛЬНОЙ ПРОГРАММЕ**

Аннотация. В статье рассматриваются научно-методические основы включения творчества казахского поэта Буркита Ыскакова в программу среднего образования. Проведен анализ содержания его стихов о природе, патриотической лирики и произведений нравственно-философской направленности. В



исследовании использованы методы контент-анализа, междисциплинарной интеграции и педагогического эксперимента. Предлагаемая методическая модель направлена на развитие у учащихся национальных ценностей, эстетического вкуса и языковой компетенции.

Ключевые слова: Буркит Ыскаков, школьная программа, казахская поэзия, литературоведение, методика, национальные ценности.